

Santíssima Trinitat / C

1 lectura. Proverbis 8,22-31

1 El Senyor m'infantà com a primícia de tot el que ha fet.

Déu és un déu raonable que ha creat un món racional. L'himne a la Saviesa de Déu que trobem en aquesta lectura del llibre dels Proverbis ens presenta, en un llenguatge ple de metàfores i personificació propi dels savis de l'Antic Testament, una afirmació de rectitud i ordre. Darrere de la poesia hi ha una constatació de la majestat i control creatiu del Déu d'Israel.

Aquest poema declara que la racionalitat del Déu d'Israel, que s'expressa en el començament de la seva obra creadora ha estat manifesta des de sempre: ordre, estructura i sensatesa formen part de la creació i són un reflex de la pròpia naturalesa del Senyor.

Hi ha un detall summament singular i

interessant: sols la Saviesa era present en el moment de la creació i aquesta tingué una funció realment singular en el començament del cosmos. En efecte, la Saviesa «era al seu costat com un deixeble preferit». El mot hebreu que hi ha darrere d'aquesta expressió potser el podríem comprendre millor si li donem el sentit de «com un mestre d'obres». La Saviesa i els seus atributs de rectitud i ordre formen part de la mateixa constitució del món, de la natura. Aleshores, quan les dones i els homes permeten que aquesta Saviesa governi les seves vides, el resultat és la justícia, la felicitat i la mateixa vida que l'himne a la Saviesa proclama: «Jugava per tota la terra i compartia amb els homes les meves delícies».

2 lectura. Romans 5,1-5

2 Ara que ja som justos, estem en pau amb Déu, gràcies a Jesucrist.

En el capítol 5 de la carta als Romans, Pau comença a explorar la naturalesa de la nova vida dels qui han estat justificats per la fe: «Ara que ja som justos, com a creients que som». La carta abans ha afirmat la realitat pecadora de tots els éssers humans i la radical intervenció de Déu en Jesús. Aquí passa a considerar les conseqüències d'aquest esdeveniment per a les persones: «Estem en pau amb Déu, gràcies a Jesucrist»; «Fins enmig de les proves, trobem motiu de satisfacció»; «Déu, donant-los l'Esperit Sant, ha vessat en

els nostres cors el seu amor».

En el llenguatge de la Bíblia, la «pau amb Déu» connota un sentit objectiu de pau, quan el conflicte ja és una realitat definitivament acabada.

La justificació produeix «la satisfacció d'esperar la glòria de Déu». Aquesta esperança per a Pau no és pas l'equivalent d'un desig sinó que és l'expressió d'una convicció: la certesa que compartirem la glòria de Déu.

L'«esperança no pot defraudar ningú» perquè es troba fonamentada en el

mateix amor de Déu, que ha enviat Jesús per a salvar la humanitat.

Els qui són justificats tenen, doncs,

pau, esperança i amor per causa de l'acció de Déu en Jesucrist i del poder de l'Esperit Sant. L'experiència creient és realment meravellosa.

3lectura. Joan 16,12-15

L'Esperit Sant rebrà d'allò que és meu i us ho anunciarà.

L'evangelí d'avui conté les darreres afirmacions de Jesús sobre el Defensor que formen part del discurs de comiat de Jesús en l'evangelí segons Joan. El focus d'aquesta afirmació es troba en la funció de l'Esperit com a mestre permanent en la vida de l'Església.

Els comiats se solen caracteritzar perquè hi ha moltes coses a dir i poc temps per fer-ho. En el comiat de Jesús als seus amics sorgeix un problema particular: ell –Jesús– és la revelació de Déu i els esdeveniments que ja són a tocar –crucifixió, resurrecció i patença– possiblement no poden ser entesos pels deixebles. Els fets que s'han de produir, però, no són pas coses ordinàries sinó que contenen el nucli del que Jesús és i del que ha vingut a fer.

Les conseqüències d'aquest fet les trobem, per exemple, en el mateix llibre dels Fets dels Apòstols, que explica la història del creixement de la comprensió de la comunitat creient a propòsit

de la recepció dels gentils en l'Església. La comunitat dels seguidors del Senyor Jesús ressuscitat ha d'aprendre moltes coses. Jesús que s'acomiada ho sap: «encara tinc moltes coses per dir-vos». La comunitat es troba sempre en situació d'aprendre i l'Esperit és el mestre que Déu mateix els dona.

L'Església no necessita nova informació, sinó un discerniment fresc i uns ulls sempre enfocats a llegir els signes dels temps i la importància del missatge que contenen. L'Esperit –hermenèutica crítica de l'Església– és, doncs, un do permanent: L'Esperit és la realitat indispensable per a la comunitat que cerca interpretar la seva tradició i el seu context. És l'Esperit qui fa de l'Església una comunitat de memòria i d'esperança.

Aquest evangelí ens ha ensenyat moltes coses sobre la relació del Fill amb l'Esperit. El verset final ens parla també del Pare. Déu és una Trinitat d'amor.

JOAN FERRER

El Cos i la Sang de Crist / C

1 lectura. Gènesi 14,18-20

Portà pa i vi.

Aquesta breu lectura ens presenta un personatge misteriós: Melquisedec, rei cananeu de Salem –nom antic de Jerusalem–. El mateix nom d'aquest personatge és ben significatiu: Melquisedec pot ser interpretat com a «rei de justícia». Era rei i alhora sacerdot del Déu altíssim i presenta com a ofrena els aliments senzills que són fruit de la terra i del treball de les persones: «pa i vi». A continuació beneeix el Déu Altíssim i demana la benedicció per a Abraham.

El passatge ens diu que Abraham li donà el delme de tot el botí que havia obtingut en la seva campanya contra els reis de Canaan, que havien empresonat Lot, el nebot d'Abraham. El sentit del text era que els israelites, com ho havia fet Abraham, el pare en la fe, han de pagar el delme dels béns obtinguts

del treball de la terra als sacerdots del temple de Jerusalem.

El Gènesi ens presenta Melquisedec com a prototip del sacerdot ideal que sobrepassa l'ordre aarònic. Melquisedec desapareix de la Bíblia –fora d'una sola referència en el Salm 110– fins que torna a aparèixer en la carta als Hebreus. Aquest escrit descobreix el paral·lisme entre Jesús i aquell misteriós rei i sacerdot antic de Jerusalem. Melquisedec, que és presentat com a tipus de Jesús. El seu sacerdoci és més perfecte que el sacerdoci levític de l'Antic Testament, ja que va ser Abraham –que personifica el sacerdoci levític– qui va pagar el delme a Melquisedec. Així doncs Jesús és sacerdot segons l'ordre de Melquisedec, que com diu la carta als Hebreus és perfecte i etern.

2 lectura. 1 Corintis 11,23-26

Feu això per celebrar el meu memorial.

Pau transmet als cristians de Corint una tradició que ell ja ha rebut. La tradició conté les paraules –ben senzilles– que connecten el fet comú de compartir pa i vi amb la mort de Jesús i la seva significació per a la humanitat. El pa té el sentit del cos de Jesús, trencat per la mort; la copa és la sang de Jesús, vessada en la mort. A través d'aquesta mort arriba una nova aliança, i a través de la participació en el menjar es fa actual el record o memorial de Jesús. La Cena

del Senyor es troba en el nucli vital de la memòria de Jesús en l'Església.

La darrera frase ja no és de la tradició, sinó que és la interpretació que Pau en fa. Cada vegada que se celebra, l'Eucaristia és un acte de proclamació de l'Evangeli de Jesucrist: «la mort del Senyor fins que torni». Cal no perdre de vista que la vida i la celebració de l'Església es troba sempre en un context escatològic: fins que el Senyor torni. L'Església proclama la mort del seu Se-

nyor en el marc d'una esperança confiada que ell vindrà de nou en el triomf final de Déu.

Pau recorda la feblesa de Jesús, sem-

pre fidel a Déu, fins a acceptar la mort. L'apòstol insisteix en el fet que l'Església viu en la tensió entre la mort del Senyor i el darrer triomf de la resurrecció.

3lectura. Lluc 9,11b-17 Doneu-los menjar vosaltres mateixos.

La narració de l'alimentació de les cinc mil persones que trobem en l'evangeli segons Lluc és molt rica. Cal observar, en primer lloc, que es troba immediatament després de la constatació de la decapitació de Joan Baptista. Herodes Antipes (fill d'Herodes el Gran) se sent intrigat davant Jesús. Ell pensa que Jesús pot ser Joan ressuscitat. Jesús és una persona realment misteriosa: en ell es manifesta alguna cosa que va més enllà de tota comprensió.

Jesús s'emporta els seus apòstols, que han retornat de la missió que els havia confiat, a Betsaida i tots sols, però la gent ho sap i el segueixen. El Senyor els acull, els parla del Regne de Déu i cura els qui en tenen necessitat.

Els dotze s'adonen que és tard i que no hi ha menjar. Li suggereixen que enviï la multitud als pobles o cases del voltant a passar la nit i a cercar aliment, però ell té altres plans. Les seves instrucci-

ons són decisives: «Doneu-los menjar vosaltres mateixos». Els recursos dels deixebles són molt magres –cinc pans i dos peixos–, però Jesús els ajuda a descobrir que ja en tenen prou. A les seves mans esdevenen més que suficients.

La història descriu el poder astorador de Jesús davant d'una situació difícil, però remarca que els deixebles són indispensables. Ells actuen a les ordres de Jesús; unes ordres que en aparença semblen absurdes i més enllà de tota versemblança; però ells obeeixen sense discutir. Els deixebles simbolitzen el significat de participar en el ministeri compassiu de Jesús. En seguir les instruccions de Jesús descobreixen que la compassió divina va més enllà del somni més agosarat.

Finalment cal remarcar que la història té un significat eucarístic ben clar: pa beneït, partit i repartit.

JOAN FERRER

D. 14 de durant l'any / C

1 lectura. Isaïes 66,10-14c

El vostre cor bategarà de goig i reviuran com l'herba els vostres ossos.

El leccionari ens situa a la darrera pàgina del llarg llibre d'Isaïes. Els textos continguts en els capítols 56-66 formen el que els estudiosos han anomenat el Tercer Isaïes, un conjunt d'oracles escrits després del retorn de Babilònia, que són testimonis de diverses situacions de crisi en la comunitat jueva.

En el fragment que proclamem avui hi ha el testimoni de la intervenció trasbalsadora del Senyor: la comunitat de fe –i tota la terra– experimentarà l'acció de Déu. Es tracta d'una notícia joiosa: el Senyor intervindrà de manera poderosa i eficaç per fer bé al fidels. Aquesta novetat comportarà una joia irrefrenable. Aquesta alegria es troba lligada a

la metàfora del naixement. El que neix és una Jerusalem renovada per obra de l'acció de Déu, que farà que «sigueu alletats amb l'abundància del seu consol, i nucleu les delícies de la seva llet».

Aquesta novetat absoluta és assegurada pel poder del Senyor que farà que Jerusalem sigui un riu de pau. Aquesta «pau» és un do messiànic que comporta seguretat i abundància. Jerusalem, que havia estat humiliada i empobrida, ara esdevindrà el lloc per on passarà «la riquesa de les nacions». El que és més important d'aquest missatge de joia és que el Déu de tot consol actuarà com una mare amorosa que confortarà els seus fills.

2 lectura. Gàlates 6,14-18

Déu me'n guard de gloriar-me en res que no sigui la creu de Jesucrist.

El fragment que ens proposa el leccionari avui és el comiat de l'epístola en què Pau torna a exposar els temes fonamentals de tota la carta.

Pau planteja la qüestió dels motius de glòria. Els gàlates s'han trobat amb mestres que «per motius terrenals, volen quedar bé, exigeixen que es circumcidin, amb l'única intenció de no ser perseguits per causa de la creu de Crist» (Gàlates 6,12). Pau, en canvi, sols es pot gloriar en «la creu de nostre Senyor Jesucrist». Hem de tenir en compte que això que acaba de dir Pau és absolutament revolucionari: en el

món antic la mort en creu era la pena capital, una cosa que feia escriure només de ser insinuada. El que omple de sentit l'afirmació de Pau és que Déu mateix ha emprat la creu per a revelar el Fill de Déu, la saviesa de Déu, el poder de Déu.

L'afirmació que trobem a continuació és també paradoxal: «Ni la circumcisió ni la incircumcisió no tenen cap valor». Sembla que Pau desmunti tot l'ardu argument que ha defensat en la carta a propòsit del fet que els no jueus no s'havien de circumcidar. Si això no té cap valor, aleshores ¿per què Pau s'ha

oposat amb tant de coratge a la noció de circumcisió?

La resposta ve tot seguit: «L'únic que val és que hàgim estat creats de nou». En la nova creació ni la circumcisió ni la incircumcisió beneficia les persones davant de Déu.

Al començament de la carta als Gàla-

tes, Pau ha parlat de la invasió radical de l'Evangeli en la seva pròpia vida. Al llarg de la lletra ha quedat clar que aquesta invasió radical no afecta sols els apòstols sinó tots els creients. A partir d'aquí les divisions entre els éssers humans ja no són acceptables, perquè l'Evangeli és un canvi còsmic, una nova creació.

3lectura. Lluc 10,1-12.17-20

Digueu a la gent d'aquell lloc: el Regne de Déu és a prop vostre.

El passatge de l'evangeli d'avui ens parla de la missió als setanta-dos. És un text sorprenent: «No porteu bossa, ni sarró, ni calçat...». L'accent es troba en la dificultat de la missió i en el fet de valorar el que podríem anomenar un estil de vida auster, potser espartà. L'Església fa una experiència de trobar-se en un món incert i hostil.

Cal que remarquem que el que és sorprenent és la subtil però decisiva crida a la pregària: la convicció que la collita serà abundant i que hi ha pocs segadors porta no a fer una crida als treballadors sinó a «demandar a l'amo dels sembrats que envii homes a segar-los». El passatge ens ensenya que l'amo no sols és el responsable de la collita, sinó que també és l'encarregat d'enviar-hi els treballadors. Els autèntics segadors són aquells qui han estat enviats pel Senyor. Els setanta-dos reben l'encàrrec específic: «Aneu!»

La missió és àrdua: «Us envio com anyells enmig de llops». No es fa ni tan sols esment de la presència del pastor per a protegir els anyells, només es parla de la vulnerabilitat de les ovelles. La declaració de la proximitat del Regne de Déu —el nucli del missatge de Jesús— no és pas un tema benvingut entre els qui tenen poder, que troben que és una amenaça per al seu poder. La resposta dels poderosos és la violència i la brutalitat, l'única que coneixen.

La situació és molt delicada (i pot ser perillosa), però això no ens ha de fer oblidar que té una importància absoluta i decisiva. Arreu on es vagi, tant als qui els acullin com als qui els rebutgin cal anunciar-los el Regne. Això és una paraula de salvació definitiva: la irrupció de Déu en la vida significa alliberament i esperança. Per als qui no la vulguin acollir serà un judici.

JOAN FERRER

D. 15 de durant l'any / C

1 lectura. Deuteronomi 30,10-14

1 Són paraules que tens molt a prop teu: les tens als llavis, les tens al cor.

Aquesta lectura forma part d'una crida que fa Moisès, just abans de morir i al llindar de la Terra Promesa –on ell no podrà entrar–, a la nova generació, que té l'oportunitat de ser genuïnament el poble sant del Senyor, de convertir-se i de tornar a escollir la vida d'acord amb la voluntat manifesta del Senyor.

Déu ofereix una aliança al seu poble i això constitueix una situació excepcional. L'opció que Moisès en nom del Senyor posa davant del poble és una oportunitat per «escotar el Senyor el teu Déu». Aquest fet és excepcional: ésser persona en aliança consisteix a escoltar la Paraula de Déu. Escoltar és

la porta de l'amor. Qui se sent seduït per la persona que parla i per les seves paraules, les guarda.

Aquesta Llei és una proposta de vida feliç en l'escolta. Les objeccions que sembla que Israel –poble que no vol escoltar– posarà ja són previstes per endavant: «No és massa difícil per a tu, ni és fora del teu abast. No és pas al cel [...]. Ni és tampoc a l'altra banda del mar». La Paraula del Senyor no és una cosa remota ni inabastable, sinó que és propera: tan propera com la boca que la pot recitar o el cor que la pot recordar.

2 lectura. Colossencs 1,15-20

2 Per ell Déu volgué reconciliar-se amb tot l'univers.

Aquesta segona lectura és un himne del temps dels orígens de l'Església recollit en la carta als Colossencs que canta la primacia de Crist a través d'una notable varietat de motius teològics de gran pregonesa.

L'himne comença proclamant que Crist porta la veritable imatge de Déu. A continuació, remarca la connexió de Crist amb la creació: ell és el primogènit, ell és agent de creació, ell és l'origen i l'objectiu de la creació. Crist és el cap de l'Església i «la primícia dels qui retornen d'entre els morts». La part final de l'himne remarca la missió salvífi-

ca de Crist: és a través de Crist que Déu «volgué reconciliar-se tot l'univers... per la sang de la creu de Jesucrist».

Notem la singularitat d'aquest himne que proclama el Regne de Crist sobre tota la creació i les implicacions d'aquest Regne per a la humanitat. A través de Crist, Déu transfereix la humanitat del «poder de les tenebres» a «l'heretat del poble sant, en el Regne de la llum» (Colossencs 1,12, principi de l'himne). Commemorar i celebrar aquesta realitat comporta una obligació de gratitud sense límits.

3lectura. Lluc 10,25-37

«El qui es va compadir d'ell».

Avui potser podríem pensar que el bon samarità és un mena de sant secularitzat: hospitals, organitzacions no governamentals, grups d'ajuda, etc. Tot això està molt bé, però aquest sant secularitzat té ben poc a veure amb el personatge de la paràbola de Jesús. Treure'l de context i fer-ne un símbol del «fer el bé», de l'afortunat que ajuda el qui és poc atractiu i menys afortunat, no ens permet entrar a fons en el repte i l'amenaça que conté.

Cal parar atenció en el diàleg inicial del mestre de la Llei amb Jesús. La pregunta és formulada amb la intenció de «provar Jesús». Jesús remet aquest mestre a la Llei i ell, com a bon expert, sap la resposta correcta. Jesús, però, sempre va més enllà: no es tracta d'un debat purament acadèmic, atès que Jesús converteix la qüestió en una realitat vital: «Fes-ho així i viuràs».

L'home, sorprès, intenta justificar-se i formula una nova pregunta: «¿Qui són aquests altres?» No és pas una qüestió gratuïta atès que el llibre del Levític entén que «l'altre» que s'ha d'estimar és «algú del teu poble». El mestre per resposta obté una paràbola.

Hem de notar que el sacerdot i el levita no haurien pas estat condemnats per l'audiència de Jesús. L'home apallissat semblava mort i els sacerdots tenien prohibit tenir cap mena de contacte amb morts (ni que fos un parent). El sa-

cerdot i el levita simplement representen el que les persones religioses haurien fet en una situació com ara aquesta.

D'altra banda hem de tenir en compte que el samarità era una persona menyspreada. L'adjectiu «bo» que la tradició li ha adjudicat (i que no pertany al text evangèlic) tendeix a reduir l'element de tensió racial que dóna força a la història. El mateix text de l'evangeli en el capítol anterior (Lc 9,52-54) ens acaba de dir que un poble samarità havia negat l'acolliment a Jesús i als deixebles. Els samaritans havien refusat de participar en la restauració de Jerusalem i s'havien posat de part dels sirians en les guerres contra els jueus. El samarità és un personatge odiat en temps de Jesús.

Aquest precisament és el qui va saber reconèixer «l'altre que hem d'estimar» en l'home malferit. El mestre jueu, expert en la Llei de Déu, ha d'acceptar que el menyspread samarità s'ha fet proper a la víctima i ha actuat segons la voluntat de Déu. La paràbola deixa sempre obert el seu missatge. Potser ens convida a identificar-nos amb la víctima, amb el qui necessita amb urgència l'ajuda dels altres (en lloc de fer-ho amb la persona misericordiosa). La tradició patristica, amb perspicàcia, va veure que Crist era el qui ajudava sempre i en qualsevol circumstància. El samarità més que un sant secularitzat és imatge del Profeta de Déu.

JOAN FERRER

D. 16 de durant l'any / C

1 lectura. Gènesi 18,1-10a

L'any que ve tornaré aquí, i Sara, la teva esposa, haurà tingut un fill.

L'origen d'aquesta història cal cercar-lo en l'explicació del nom d'Isaac («ell va riure») en relació amb el riure descregut de Sara quan sent anunciar per part dels misteriosos viatgers que serà mare, tot i que ja és una dona vella.

Abraham és un nòmada que seu a l'ombra de la tenda a l'hora forta de la calor i que ofereix hospitalitat –a la manera dels nòmades– a tres estrangers que apareixen de sobte. Tot sembla ben normal. Abraham és conscient que no podran restar amb ell sinó que hauran de continuar el camí després de menjar.

La pregunta que fan és intrigant: «¿On és Sara la teva esposa?» És sorprenent que, essent estrangers, en sàpiguen el nom.

De fet, l'enigma més sorprenent és que els tres estrangers incloguin el Senyor: «El Senyor s'aparegué a Abraham». Abraham «alçà els ulls i veié tres homes». Els intèrprets cristians hi han volgut veure una expressió de les tres persones de la Trinitat divina, però el text no permet ser interpretat en aquesta direcció.

Sara era escèptica davant la promesa de Déu, per això «es posà a riure per dins tot dient-se: "¿A les meves velleses tornaré a sentir plaer, ara que el meu marit, el meu senyor, també és vell?"» (Gènesi 18,12). El text ens diu que Sara va riure d'incredulitat, però el fill que naixerà es dirà Isaac («ell va riure») i ens fa saber que el que és important és el riure de Déu, que compleix les promeses de salvació.

2 lectura. Colossencs 1,24-28

El propòsit de Déu és aquest: que Crist estigui en vosaltres.

El capítol primer de la carta als Colossencs conté un himne usat en el culte cristià que l'autor –possiblement un deixeble de Pau– interpreta a fi d'ajudar la seva comunitat. Sembla que l'autor s'oposa a uns personatges que insisteixen en les pràctiques ascètiques i a d'altres que defensen una especulació filosòfica abstracta propera a la gnosi.

L'himne que es troba just abans del fragment que proclamem avui (Colossencs 1,15-20) interpreta Crist en llen-

guatge exaltat i còsmic: «Ell és la imatge del Déu invisible, engendrat abans de tota la creació, ja que Déu ha creat per ell totes les coses» (Colossencs 1,15-16). Després d'aquest llenguatge altament teològic l'autor passa a parlar del ministeri de Pau com a instància concreta de la reconciliació que Crist ha portat. L'afirmació que «continuo en la meua pròpia carn allò que encara falta als sofriments del Crist en bé del seu cos que és l'Església» és sorprenent. Probablement la paraula «sofriment»

no es refereix pròpiament a sofriments físics sinó a l'agitació que acompanya els esdeveniments apocalíptics. Això vol dir que el ministeri de Pau és part de la revelació final dels misteris de Déu. Pau completa «allò que encara falta» pel fet que l'activitat missionera fa present Crist en el cor de les comunitats cristianes, altrament restaria com un Crist no conegut i per tant incomplet. La tasca

missionera és una etapa necessària en el projecte missioner universal en favor del seu cos, que és l'Església universal.

Crist és el contingut central del «misteri secret». Es tracta d'un programa de mediació crística que té el seu origen en Déu i que s'ha d'acomplir en la predicació apostòlica universal de Pau a les nacions.

3lectura. Lluc 10,38-42

La part que Maria ha escollit és la millor, i no li serà pas presa.

La història de Marta i Maria podria semblar més aviat una baralla familiar en què Jesús diu que cada participant té el dret d'actuar segons el propi criteri.

Hem de notar que el fragment se situa després de la paràbola anomenada del bon samarità. Marta apareix com una dona que acull Jesús a casa seva. Marta és la cap de casa que se sent molesta perquè Maria passa tota l'estona amb Jesús i no l'ajuda a fer les feines del servei de taula. ¿Per què Marta presenta les queixes a Jesús i no pas a Maria? ¿Qui ho pot saber? Potser és la manera que té el narrador de dir que Jesús confirma l'elecció de Maria. Jesús diu que «la part que Maria ha escollit és la millor». ¿Quina és aquesta part? «Maria, asseguda als peus del Senyor, escoltava la seva paraula». Aquesta és la manera de declarar que ella és una deixeble. Ella ha escollit escoltar Jesús: això signi-

fica que l'ha acollit com a profeta. Ella fa el que els deixebles fidels han de fer: escoltar.

¿D'aquí podem deduir que la vida d'escolta i contemplació és preferible a la vida d'acció? No. Recordem la paràbola del bon samarità en què aquell que fa tantes coses per a la persona malferida és el model de l'amor cap a l'altre. Després ve Maria, distingida no per la seva acció sinó per la seva escolta atenta de la paraula de Jesús. El fet que es trobi al costat del samarità indica que la condició de deixeble no sols té relació amb l'amor a l'altre sinó també amb l'amor de Déu; no sols amb el servei actiu sinó també amb la silenciosa i pacient espera als peus del profeta suprem de Déu. Fer sense escoltar fàcilment es podria convertir en un activisme que oblidaria quin és el veritable objectiu de tot. Escoltar sense fer seria una burla de les paraules.

JOAN FERRER

Sant Jaume, apòstol

1 lectura. Fets 4,33; 5,12.27-33; 12,1b-2

El Déu dels nostres pares ressuscità Jesús.

La primera lectura d'avui es compon de diversos fragments: un vers d'un sumari de la vida de la comunitat primitiva a Jerusalem; uns fragments de l'activitat i la persecució que sofreixen els apòstols i una notícia sobre la mort de Jaume, germà de Joan i fill de Zebedeu, per ordre d'Herodes Agripa I. Aquest home, Herodes Agripa, havia estat nomenat rei de Judea per l'emperador romà Claudi i va intentar suprimir l'Església de Jerusalem.

L'activitat apostòlica és fonamental en la vida de l'Església: consisteix a donar testimoni de la resurrecció de Jesús, testimoni que es veu confirmat per fets

prodigiosos entre el poble, que mostren que l'obra apostòlica pertany a Déu.

Les autoritats amenacen els testimonis de la resurrecció, però la força de l'Esperit els omple de coratge per proclamar la veritat salvífica de l'evangeli: «El Déu dels nostres pares ressuscità Jesús... per concedir al poble d'Israel la conversió i el perdó del pecat». Això és una notícia d'una força irresistible, tot i que les autoritats puguin fer mal als testimonis de Jesús, com ara Jaume, de la mateixa manera que al Senyor Jesús, que el van matar «penjant-lo en un patíbul».

2 lectura. 2 Corintis 4,7-15

Aquell qui ressuscità Jesús, el Senyor, també ens ressuscitarà a nosaltres.

En el fragment anterior de la seva segona carta als cristians de Corint, Pau s'ha referit al ministeri apostòlic en termes de «glòria» i de «llum». Aquí el considera un «tresor»; però Pau immediatament sorprèn en afegir que els apòstols el porten «en gerres de terrissa». El ministeri apostòlic és gran —do de Déu—, però contrasta amb el suport humà que és molt fràgil i trencadís. La paradoxa que Pau vol posar de manifest és que és precisament en la fragilitat i debilitat humanes on es posa de manifest la força de Déu.

Els missatgers de l'Evangeli han de saber que les seves limitacions, els seus

sofriments i aparents fracassos i, també, la seva mateixa mort física, són generadors de vida en bé d'ells mateixos i dels altres.

A partir de Jesús, la mort d'un és per a la vida dels altres. Pau, això ho ha constatat en moltes ocasions al llarg de la seva atzarosa vida d'apòstol, per això ho expressa d'aquesta manera apassionada.

Tot seguit aporta una citació de l'Escriptura treta del Salm 116,10: «Em sento ple de fe, i per això he parlat». El salmista proclama amb goig que Déu l'ha alliberat d'un perill greu. Això porta Pau a proclamar la seva confiança

absoluta, que prové de la força de Déu, que s'ha manifestat de manera porten-

tosa en la resurrecció de Jesús i que es farà present en la dels cristians.

3lectura. Mateu 20,20-28

Qui vulgui ser important entre vosaltres ha de ser el vostre servidor.

L'evangeli segons Mateu ens confronta en aquest episodi amb una situació de falsa ambició contraposada amb el servei veritable. Davant la petició de la mare de Jaume i Joan, fills de Zebedeu, que són la segona parella de germans –després de Simó-Pere i Andreu– que van ser cridats per Jesús al seguiment, d'obtenir un lloc de preferència en el Regne, Jesús respon descoratjant qualsevol vanitat derivada de l'esperança de participar en la victòria de Déu i se centra en la tasca dura de viure en l'ara i aquí. En això l'únic model a seguir és el del Fill de l'home, que és sempre un servent donador de vida.

Aquest episodi és situat per l'evangelista després del tercer anunci de la passió per part de Jesús. Recordem que després del primer anunci, Pere expressa a Jesús la seva oposició; després del segon, els deixebles discuteixen sobre quin d'ells és el més gran; ara ve l'episodi de la petició que els dos germans puguin seure l'un a la dreta i l'altre a l'esquerra de Jesús. Sembla que ningú no pot comprendre que Jesús hagi de sofrir, que la corona d'espines hagi de precedir la corona de la victòria.

Jesús els parla del «calze que jo he de

beure», fent referència al fet que haurà de ser completament aclaparat pels trasbalsos del dolor, de la passió que ja s'acosta.

Notem que la indignació dels altres deu apòstols no prové del fet que ells siguin capaços de pensar com Jesús sinó que se senten gelosos davant dels germans fills de Zebedeu. Aquests llocs d'honor també els desitjarien per a ells mateixos.

La culminació de tot el passatge evangèlic és la referència final al Fill de l'home. Sols en ell paraula i obra van sempre d'acord; ell és el rei veritable que té com a únic objectiu el benefici dels seus súbdits. Ell mateix, que està destinat a posseir autoritat en el cel i a la terra, és l'exemple veritable del primer que es fa a si mateix darrer. El «rescat» eren els diners que es pagaven per a l'alliberament dels esclaus o dels presoners de guerra. La vida de Jesús esdevindrà el preu de rescat per a tots els homes. Aquest passatge és una profunda lliçó de cristologia: Jesús regnarà en el seu Regne; beurà la copa del sofriment; ha vingut a servir i no pas a ser servit i dóna la vida com a rescat per a la humanitat. La lliçó per als deixebles és que ells han de ser com Jesús.

JOAN FERRER

D. 17 de durant l'any / C

1 lectura. Gènesi 18,20-32

Vós que judiqueu el món, ¿us podríeu desentendre de fer justícia?

Després de l'episodi de la promesa que Sara tindrà un fill feta per Déu en la figura de tres misteriosos missatgers a Abraham, trobem l'episodi que proclama avui que ens presenta el diàleg entre Déu i Abraham a propòsit de la justícia.

Cal tenir cura de no mal interpretar el text com un pur càlcul aritmètic en relació amb el perdó que pot ser atorgat o amb la justícia que pot ser feta. El text és molt significatiu perquè ens permet entendre que la gràcia, de manera inesperada, fins i tot davant la constatació del mal: «Que n'és de greu, el seu pecat», pot irrompre en la realitat. Abraham és, en aquest text, el portador d'una nova possibilitat teològica. El patriarca esdevé una veu fonamental per al bé dels altres; recordem que Abraham ha estat escollit per Déu: «Jo m'he fet meu Abraham perquè

mani als seus fills i als seus descendents que no s'apartin dels meus camins i siguin rectes i justos» (Gènesi 18,19). La vocació d'Abraham no és sols per a l'obediència moral sinó que manifesta passió envers els altres. El text amb el seu regateig ens ensenya el valor que té la cerca de la justícia, més que no pas l'activitat per a la destrucció dels injustos. El Déu veritable, que ha escollit Abraham, ¿pot intervenir en la seva llibertat i gràcia per trencar una sentència de càstig?

El tema central de la nostra lectura d'avui és la justícia. Constitueix una reflexió sobre la natura de la justícia de Déu i el seu poder i autoritat davant de la maldat. Darrere del diàleg entre Déu i Abraham hi ha el convenciment teològic que la culpa no pot tenir més poder que la innocència.

2 lectura. Colossencs 2,12-14

Déu retirà aquest document i el clavà a la creu.

Els cristians vivim en la tradició sobre Crist. No es tracta d'una col·lecció de fets i obligacions que ens ha portat la història sinó d'una manera de viure: «Així, doncs, ja que us vau adherir a Jesucrist, el Senyor, continueu vivint en ell. Manteniu-vos arrelats en ell, edificats sobre aquest fonament, sòlids en la fe que us van ensenyar, i amb una acció de gràcies que mai no s'acaba» (Colossencs 2,6-7). Notem la impor-

tància atribuïda al fet de ser «en ell». Per això la vida cristiana sempre s'obre camí cap a l'acció de gràcies, que és l'única resposta adequada a la recepció de Crist Jesús en la pròpia vida.

El breu fragment que llegim avui ens detalla els camins a través dels quals els cristians ens trobem units a Crist: «Pel baptisme fóreu sepultats amb Crist, i amb ell també vau ressuscitar, perquè

heu cregut». La fe ja és una experiència de resurrecció i comporta la realitat del perdó, descrit com una experiència de destrucció del document que conté la

memòria dels pecats comesos. I això és obra de Déu: «Déu retirà aquest document i el clavà a la creu».

3lectura. Lluc 11,1-13

Pare, que sigui honorat el vostre nom, que vingui el vostre Regne.

En la secció del camí de Jesús cap a Jerusalem de l'evangelí segons Lluc no és pas d'estranyar que hi trobem un ensenyament fonamental sobre la pregària. Lluc és l'evangelí que parla més sobre la pregària: Jesús prega regularment i en els moments crítics del seu ministeri. La pregària també és una marca distintiva dels autèntics seguidors de Jesús: el que distingeix els seguidors de Jesús dels altres.

La pregària és indispensable perquè situa els qui preguen en contacte amb la increïble generositat de Déu. L'èxit de la pregària no depèn de les estratègies dels deixebles sinó del Pare que escolta, al qual els qui preguen es troben referits sense parar.

L'evangelí d'avui comença amb la pregària de Jesús. Això fa que els deixebles demanin ensenyament sobre la pregària. Els deixebles aleshores reben un primer model de pregària i una paràbola que remarca el caràcter de Déu i, finalment, la certesa que Déu, com a Pare celestial, respondrà a les peticions dels fills de Déu i els donarà l'Esperit Sant.

Sobre el Parenostre, notem que ensenya a adreçar-nos a Déu com a Pare, és

a dir, amb la mateixa familiaritat que té Jesús quan prega. Això sol ja indica la confiança amb què poden ser fetes les pregàries. Notem també que la pregària model és exclusivament de petició. No conté adoració, acció de gràcies o confessió. Sols té cinc peticions a Déu perquè faci coses: perquè complexi les promeses fetes prèviament pel que fa al nom de Déu, pel que fa al seu Regne i per la cura i protecció del poble de Déu.

La paràbola que ve tot seguit s'inscriu en el context del valor de l'hospitalitat en el món oriental antic. Els viatgers per a allotjar-se depenien dels amics o coneguts. El qui rep una petició d'un amic a mitjanit difícilment es pot negar a atendre-la, però, en cas que s'hi negués, la «impertinència» obligaria a concedir el que es demana. Si, doncs, un veí acaba donant allò que l'altre demana, amb molta més raó Déu, en qui sempre es pot confiar, concedirà als seus fills el que necessiten. La pregària es troba arrelada en la bondat i generositat de Déu. Els deixebles, als quals se'ls ha encomanat la missió, rebran l'Esperit, que és el recurs definitiu per a aquesta tasca.

JOAN FERRER

D. 18 de durant l'any / C

1 lectura. **Eclesiastès 1,2; 2,21-23**

¿Què en treu l'home de tot l'esforç amb què treballa sota el sol?

El llibre de l'Eclesiastès –conegut també pel nom hebreu del seu llibre: el Co-hèlet– és una obra desconcertant. Tots dos noms signifiquen «Portaveu del poble» i és una referència al qui adreça paraules (intrigants) a l'assemblea.

Amb una actitud escèptica contesta algunes de les concepcions tradicionals del patrimoni religiós d'Israel: ¿Té valor encara la doctrina de la retribució segons la qual el just serà premiat mentre que el malvat serà castigat?

La primera paraula d'aquest mestre de saviesa és la constatació del gran buit de la vida humana. «Vanitat» significa allò que és inconsistent, com l'alè que surt de boca de les persones en dies de

fred, que forma un lleu baf que es dissipa immediatament. El mestre fa notar doncs la inconsistència de la realitat en el moment de fer un balanç de tota la vida. Ja d'entrada del text ens indica que no cal fer-se il·lusions.

En el moment de passar comptes sorgeix la pregunta fonamental: ¿Què en treu l'home de tot l'esforç, de tot el neguit amb què treballa sota el sol? La resposta no és pas fàcil. D'entrada aprenem de les reflexions de l'Eclesiastès que s'ha de vèncer l'ambició de posseir sense límits i que la resposta a una pregunta com aquesta que formula és inútil, si tot no remet a un horitzó de sentit.

2 lectura. **Colossencs 3,1-5.9-11**

La vostra vida està amagada en Déu juntament amb el Crist.

A vegades hi ha persones religioses que sembla que entenguin que la vida cristiana consisteix a viure de manera restrictiva, moralista, amb una certa tendència a la infelicitat. La carta als Colossencs ens fa pensar que ja en el segle primer hi havia persones que pensaven d'aquesta manera.

L'autor d'aquesta carta adverteix els colossencs sobre determinades maneres de fer que sembla que promoguin la saviesa, la pietat i l'autoabaixament, però que en realitat contradiuen l'evangelí. Així pregunta: «¿Per què, doncs, us deixeu imposar preceptes, com si

encara visquéssiu subjectes al món?» (Colossencs 2,20).

El passatge que llegim avui ofereix una alternativa a la falsa pietat disfressada de fidelitat però que en realitat es conforma a un estàndard del món. Aquí l'autor ofereix una comprensió de la nova vida que ve a continuació del baptisme fonamentant-la en l'afirmació central sobre el caràcter alliberador de la vida en Jesucrist. La veritable vida de la persona cristiana es troba «amagada en Déu juntament amb el Crist» i la seva glòria serà revelada amb la de Crist el darrer dia. La resurrecció dels

cristians és real en el present però encara no és completa.

Els qui han ressuscitat amb Crist han d'estimar «allò que és de dalt». «Allò que és de la terra» en aquesta carta fa referència a actituds distorsionades de determinades persones que es troben governades per un conjunt pervers de valors, no pas amb la vida humana en general.

Els cristians ja s'han despul·lat de l'home antic i d'allò que el lliga a la terra: «Fornicacions, impuresa, passions, mals desigs i l'amor al diner, que és una idolatria». En la litúrgia baptismal antiga, els nou batejats es posaven un vestit nou que simbolitzava la nova realitat que adquirien, que és una realitat tan sorprenent com la «imatge del seu Creador».

3lectura. Lluç 12,13-21

Així passa amb qui reuneix tresors per a ell i no es fa ric al ulls de Déu.

La cultura capitalista moderna sobre el guany de diners, les inversions i les despeses sovint ens desconcerta. El món modern tracta d'enriquir-se i de créixer. La Paraula de Déu ens desafia constantment: ¿Com podem viure responsablement en una societat que, en termes generals, tendeix a valorar les persones pel que tenen i on l'acumulació de diners és el camí més fàcil d'accedir al poder? L'evangeli d'avui és molt adequat per a reflexionar sobre el significat dels béns en el context del gran ensenyament sobre el seguiment de Jesús que l'evangeli segons Lluç ens va oferint.

Notem que l'ensenyament va dirigit a deixebles i a persones que volem ser deixebles de Jesús però que no disposem de recursos per a canviar els models econòmics, sinó que volem viure en

fidelitat a la crida de creients que hem rebut. Les paraules de Jesús sols tenen sentit en el cercle de la fe, on la intrusió de Déu en la vida de la gent, com en el cas de l'home ric de la paràbola, és presa seriosament. La crida de l'home a Jesús és ben abrupta i el motiu sembla trivial, però Jesús, que refusa fer d'àrbitre, adverteix seriosament d'una cosa: que cal estar constantment en guàrdia contra els diversos camins en què la cobdícia es manifesta en la vida humana. La vida és molt més que les possessions: és un do de Déu que es valora d'altres maneres i no pas pel gruix del comptes bancaris. La paràbola no necessita explicació: posar la confiança en falses seguretats és una tragèdia. El text, però, en la seva infinita saviesa no ens prescriu cap resposta específica a les nostres preguntes sobre els béns.

JOAN FERRER

D. 19 de durant l'any / C

1 lectura. Saviesa 18,6-9

El vostre poble esperava la salvació dels justos i la perdició dels enemics.

El llibre de Saviesa, atribuït a Salomó, el model de rei savi, tracta del tema del misteri de la mort i del més enllà des de la perspectiva de tres enigmes de l'existència: la mort dolorosa del just, l'esterilitat del qui és fidel i la mort prematura del just. La darrera part (capítols 10-19) evoca l'obra de la saviesa des d'Adam fins a Moisès i després fa una llarga consideració teològica a partir del tema de les plagues d'Egipte. Aquí se situen els versets que el leccionari ens ofereix com a lectura avui.

L'autor veu que les tenebres tenien captius els egipcis, que eren els qui abans havien fet presoners els fidels del Senyor. Aleshores una columna flame-

jant dirigia el poble de Déu en la seva emigració gloriosa. Anava acompanyada de miracles i conduïa fins al país promès.

«Aquella nit» és una fórmula consagrada en la tradició d'Israel: és la manera d'evocar la nit de Pasqua, que és una nit que inaugura el futur. La nit de l'alliberament d'Egipte, els justos –Israel, el poble escollit per Déu– van ser salvats i els enemics –el món de les tenebres simbolitzat pel faraó i els seus exèrcits– es van perdre. En realitat ens trobem davant una nova creació que separa la llum de les tenebres, llegida en clau d'una història alliberadora.

2 lectura. Hebreus 11,1-2.8-19

Creure és conèixer per endavant allò que encara no veiem.

La lectura d'avui tracta de la fe dels pares d'Israel i se centra en la fe d'Abraham i Sara. El text serveix d'encomi de les generacions passades i alhora és una exhortació que demana la mateixa fe en els creients actuals.

La fe és explicada com la realitat de les coses esperades. La fe inclou la confiança sobre les coses que en el present no poden ser verificades. La carta als Hebreus sap que la fe de les persones creients ja anticipa el resultat –la realitat– del que és cregut. Això no significa pas dir que creure ja faci que alguna cosa sigui veritat o que qualsevol cosa

que algú cregui s'esdeingui, sinó que la fe en si mateixa té un tipus de poder escatològic.

La fe per als Hebreus és la prova de coses no vistes. La fe en si mateixa es mou en la direcció de la realització d'aquestes coses que ara mateix es troben més enllà de demostració. Aquesta afirmació sorprenent cobra sentit en el recital de la història d'Israel que troben a continuació.

La discussió de la fe d'Abraham se centra en dos temes: la seva obediència a la crida a anar vers una nova terra i la seva confiança en la promesa de Déu

que li concediria una descendència pròpia. Els patriarques van viure en tendes a la terra que els havia estat promesa. Això contrasta amb la «ciutat» que esperaven rebre, però aquesta ciutat pertanyia al futur escatològic. Abraham, com els altres avantpassats d'Israel, va morir sense haver vist realitzades les

promeses en què havia cregut: no va habitar la terra ni va viure per a veure la gran família que li havia estat promesa. Però pel fet que va confiar en Déu, «Déu no s'avergonyia d'anomenar-se el seu Déu». Aquesta afirmació és col·loossal: Déu se sent orgullós d'Abraham i dels altres que confien en Ell.

3lectura. Lluc 12,32-48

Estigueu a punt, que el Fill de l'home vindrà a l'hora menys pensada.

L'evangeli que vam proclamar la setmana passada tractava dels efectes devastadors de la riquesa i advertia contra la cobejança i la presumpció que a través de les possessions materials algú podrà assegurar el futur. Avui l'èmfasi, posat en un context escatològic, recau sobre la manera d'actuar responsablement. L'única preocupació veritable és cercar amb passió el Regne de Déu i tenir la certesa que Déu tindrà cura d'ells. Cal evitar l'ansietat i estar preparats per a la vinguda del Fill de l'home.

Els deixebles s'han d'*esforçar* pel Regne i, alhora, s'han de sentir confortats perquè Déu s'ha complagut a *donar*-los el Regne. És tota una paradoxa. El món es controlat no pas pel fat o per forces de desordre i confusió sinó per un Pare que tracta amorosament el seu «petit ramat». La presència del govern de Déu sobre el món és l'única raó justificable per a una actitud alliberada de neguits

envers les necessitats de la vida i la voluntat de compartir les pròpies possessions amb els pobres. Ara entenem el que podia haver fet aquell home que va tenir una collita tan abundant de la paràbola de la setmana passada: ajudar els qui es trobaven en necessitat en lloc d'enganyar-se a si mateix pensant que la seva prosperitat garantiria el seu futur.

Les seccions finals de l'evangeli d'avui parlen de la necessitat d'estar perpètuament a punt per al Fill de l'home. El temps de l'arribada és desconegut, però la vinguda és segura. Aquesta anticipació escatològica situa la reflexió sobre les possessions en un nou context: l'actitud envers la riquesa i les accions que hom fa amb els diners no són pas una cosa trivial, sinó que formen part de la condició de deixeble, sempre a punt i en vetlla.

JOAN FERRER